

SLOVENSKA KNJIŽEVNOST IN PREVODI

Dopolnitev poskusnega učnega načrta za izbirni predmet

1 OPREDELITEV PREDMETA

Slovenska književnost in prevodi je obvezni izbirni predmet v 4. letniku programske prilagoditve gimnazije evropski oddelki. Predmet ima 35 učnih ur, tj. 1 uro tedensko. Predmet je namenjen nadgrajevanju in poglobljanju književnega in splošnokulturnega znanja v gimnazijskem programu s posebnim poudarkom na medkulturnih in medjezikovnih vsebinah. Skladno s splošnimi izhodišči programa se dijaki usposablajo za življenje v demokratični, večkulturni in večjezični družbi, v kateri je razvita zmožnost predstavljanja lastnega jezika in književne ustvarjalnosti drugim narodom pogoj za

enakovredno vključevanje v evropske kulturne tokove, hkrati pa prispeva k zavedanju lastnega jezika in idenitete. Predmet bosta poučevala dva učitelja – učitelj slovenščine in rojstni govorec jezika oz. domači učitelj tujega jezika, v katerega so oz. bodo prevedena izbrana literarna besedila.

Razporeditev izbirnih predmetov v evropskih oddelkih, mesto dodatnih modulov slovenščine v njem ter njuna povezanost z ostalimi izbirnimi predmeti in drugimi novostmi v evropskih oddelkih (mednarodno sodelovanje, projektno delo) je razvidna iz naslednje preglednice:

LETNIK / PREDMET	Poudarjeni tuji jezik		POVEZAVE
	Št. ur	Modul	
1. PTJ	35	Modul II. SLOVENIJA V SVETU	<ul style="list-style-type: none">TJ ali NJP + INF + KIZ: projektna nalogavsi predmeti: narodna izmenjavaPTJ + NJP: program mednar. sodelovanja
2. PTJ	105		
Družbene vloge slovenščine	35		
3. PTJ	70	Modul III. KULTURA IN CIVILIZACIJA	<ul style="list-style-type: none">PTJ + NJP: raziskov. naloga (v slov. in PTJ) <p>OPOMBA: KC in EŠ sta prostovoljna izbira dijaka</p>
Evropske študije	70		
4. PTJ	0 – 70		
Slovenska književnost in prevodi	35		
Evropske študije	0 – 70		

2 SPLOŠNI CILJI PREDMETA

Dijaki pri izbirnem predmetu slovenska književnost in prevodi spoznavajo načela prevajanja literarne produkcije v tuje jezike. Ob hkratnem vzporednem branju slovenskih izvornikov in prevodov nadgrajujejo sposobnost literarnoestetskega branja in razvijajo medkulturno komunikacjsko sposobnost. Pri tem uzaveščajo pomen lastne kulture in materinščine in se usposablajo za uspešno predstavljanje slovenske literarne ustvarjalnosti drugim narodom, kar prispeva k bogatenju in osebnostnemu razvoju posameznika v večkulturni evropski družbi.

3 TEMELJNA NAČELA PREDMETA

- **transdisciplinarnost** – povezovanje s:
 - tujimi jeziki
 - zgodovino
 - komunikologijo
 - psihologijo
 - filozofijo
 - sociolingvistiko

- **projektni pristop**
 - teme učitelji in dijaki izbirajo med navedenimi v UN
 - učitelj postavi izhodišča za morebitno projektno delo
 - naloge naj bodo avtentične, za dijake naj ima raziskovanje uporabno vrednost v širšem smislu
 - dijaki sodelujejo pri končni izdelavi in predstavitvi projektne naloge

- **organizacijski pristop** – strnjena oblika pouka, skupinsko delo

4 VSEBINSKI IN PROCESNI CILJI (PO SKLOPIH)

1. SKLOP: PREDSTAVITEV SLOVENSКИH USTVARJALCEV DRUGIM NARODOM			
Del	ZNANJE/VSEBINSKI CILJI	PROCESNI CILJI (veščine/zmožnosti, spretnosti)	VREDNOTE, ODNOS
JEDRNI	<p>Razvoj slovenske književnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obdobja/smeri - avtorji - dela <p>Predstavitev dveh kanonskih besedil: F. Prešeren, Zdravljica/Uvod h Krstu pri Savici/Sonetni venec Tavčar, Visoška kronika (odlomek) Ivan Cankar, Martin Kačur/Hlapci Dane Zajc, Veliki črni bik Tomaž Alamun, Stvari/Gobice/Mrk Vitomil Zupan, Menuet za kitaro (odlomek) Lojze Kovačič, Prišleki (odlomek) Dominik Smole, Antigona (odlomek) Drago Jančar, Veliki briljantni valček (odlomek)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje poimenovalne zmožnosti (termini) v maternem in tujem jeziku - razvijanje zmožnosti tvorjenja metabesedil (drugotnih besedil o književnosti) - razvijanje zmožnosti celovitega razmišljanja (razvrščanje, analiza, sinteza) - delo z viri - razvijanje IKT-zmožnosti - razvijanje zmožnosti nebesednega sporazumevanja - predstavljanje rezultatov dela 	<p>Spodbujanje pozitivnega odnosa do slovenske književnosti kot enakovrednega dela evropske civilizacije in kulture ter kot ene izmed možnosti za navezovanje medkulturnih stikov z drugimi narodi.</p>

IZBIRNI	Sočasno literarno in kulturno dogajanje	<ul style="list-style-type: none"> - delo z viri - razvijanje zmožnosti tvorjenja metabesedil - razvijanje zmožnosti vrednotenja literarnih del in kulturnih prireditev - razvijanje zmožnosti razumevanja in vrednotenja raznovrstnih neliterarnih besedil 	Spodbujanje estetske in kulturne zmožnosti ter kulturne zavesti.
DODATNI	Uprizarjanje, recitiranje, deklamiranje (J)	<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje zmožnosti lit. branja in predstavljanja slovenske lit. z recitiranjem, deklamiranjem in uprizarjanjem v slovenščini 	Spodbujanje kulturne in medkulturne zavesti.

2. SKLOP: OPAZOVANJE PREVODOV IN PRIMERJAVA Z IZVIRNIKI			
Del	ZNANJE/VSEBINSKI CILJI	PROCESNI CILJI (veščine/zmožnosti, spretnosti)	VREDNOTE, ODNOS
JEDRNI	<p><i>Opazovane novejšje prevajalske produkcije</i>, npr. poezija Daneta Zajca, Tomaža Šalamuna ...</p> <p><i>Opazovanje prevodov starejših literarnih del</i>, npr. Vladimir Bartol, Alamut</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje doživljanja literarnega dela v slovenščini in v tujem jeziku - delo z viri - uporabljanje jezikovnih priročnikov v klasični in digitalni obliki - razvijanje sporazumevalne zmožnosti - razvijanje kompleksnega mišljenja (analiza, primerjanje, utemeljevanje, vrednotenje) - prepoznavanje in uporabljanje temeljnih literarnoteoretičnih pojmov 	Spodbujanje spoštovanja lastne literature in kulture ter spoznavanje in primerjanje upovedovalnih možnosti v različnih jezikih, razvijanje zavesti o bogastvu slovenskega jezika in literature.

IZBIRNI	Slovenski literarni ustvarjalci v zamejstvu in izseljenstvu Sodobni slovenski literarni ustvarjalci na tujem (prevodi, literarni večeri, gostovanja)	<ul style="list-style-type: none"> - delo z viri - razvijanje zmožnosti vrednotenja literarnih del in prevodov - predstavljanje rezultatov dela 	Spodbujanje estetske in kulturne zmožnosti ter kulturne in medkulturne zavesti.
DODATNI	Uprizarjanje, recitiranje, deklamiranje istih besedil v slovenščini in v tujih jezikih	<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje zmožnosti doživljanja in interpretiranja literarnih besedil v slovenščini in v tujih jezikih • delo z viri 	Spodbujanje kulturne in medkulturne zavesti.

3. SKLOP: PREVODI DIJAKOV

Del	ZNANJE/VSEBINSKI CILJI	PROCESNI CILJI (veščine/zmožnosti, spretnosti)	VREDNOTE, ODNOS
JEDRNI	<p><i>Ljudske pesmi:</i> Trgaj mi rožice, Lepa Vida</p> <p><i>Ljudsko pripovedništvo:</i> Peter Klepec, Kurent</p> <p><i>Kosovel:</i> Slutnja, Kons 5</p> <p><i>Menart:</i> Croquis, Povojni portret</p> <p><i>Kovič:</i> Južni otok</p> <p><i>Šalamun:</i> Stvari, Mrk, Gobice</p>	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje doživljanja literarnega dela v slovenščini in v tujem jeziku - delo z viri - uporabljanje jezikovnih priročnikov v klasični in digitalni obliki - razvijanje sporazumevalne zmožnosti - razvijanje kompleksnega mišljenja (analiza, primerjanje, utemeljevanje, vrednotenje) - prepoznavanje in uporabljanje temeljnih literarnoteoretičnih pojmov 	Spodbujanje spoštovanja lastne literature in kulture ter spoznavanje in primerjanje upovedovalnih možnosti v različnih jezikih, razvijanje zavesti o bogastvu slovenskega jezika in literature.

IZBIRNI	Tematski sklop za maturo – prevajanje poljubnih odlomkov	<ul style="list-style-type: none"> - razvijanje zmožnosti doživljanja lit. dela v slovenščini in tujem jeziku - delo z viri in jezikovnimi priročniki - razvijanje sporazumevalne zmožnosti - razvijanje zmožnosti prepoznavanja in uporabe temeljnih literarnoteoretičnih pojmov - spoznavanje zvočnih, besednih/metaforičnih in skladenjskih posebnosti materinščine in možnosti za njihovo izražanje v izbranem tujem jeziku - predstavitev lastnih prevodov 	Spodbujanje estetske in kulturne zmožnosti ter kulturne in medkulturne zavesti.
DODATNI	Uprizarjanje, recitiranje, deklamiranje izvornikov in prevodov (J)	<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje zmožnosti doživljanja in interpretiranja literarnih besedil v slovenščini in v tujih jezikih 	Spodbujanje kulturne in medkulturne zavesti.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Ker je izbirni predmet *slovenska književnost in prevodi* namenjen poglobljanju in nadgrajevanju književnega znanja, pridobljenega pri pouku književnosti, je način obravnave literarnih besedil in njihovih prevodov usklajen z didaktičnimi priporočili pouka književnosti v gimnazijskem programu. To pomeni, da dijaki razvijajo sposobnost literarnega branja (in tudi pisanja) z razčlenjevanjem izvornikov in prevodov v dialoškem procesu ter tudi s tvorjenjem ustnih in pisnih besedil.

Pri pouku torej prevladujejo aktivne oblike in metode dela (razgovor, delo v skupinah in dvojicah), didaktični proces v razredu pa je treba še posebej skrbno načrtovati zaradi sočasne prisotnosti dveh učiteljev – učitelja slovenščine in rojstnega govorca jezika (ali učitelja tujega jezika), v katerem je prevod obravnavanega besedila.

Glede na predlagano število ur se cilji izbirnega predmeta uresničujejo ob predlaganih vsebinah. Pri spoznavanju teorije prevoda je izhodišče lahko prevod kateregakoli v programu navedenega literarnega besedila (ali več besedil), sicer pa priporočamo, da učitelji in dijaki iz vsakega sklopa obravnavajo po 2 besedili iz jedrnega dela ter po lastni izbiri besedila iz izbirnega in dodatnega dela). Kombinacija izbora je prepuščena učitelju in dijakom glede na interese in zmožnosti.

Izbirni predmet se zaradi razvijanja občutljivosti za besedno bogastvo slovenščine in njeno stvarno podobo povezuje tudi z jezikovnim poukom. Predlagamo, da bi pouk potekal vsak drugi teden po dve uri.

6 OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA

Preverjanje znanja poteka vsako učno uro, ocenjevanje pa praviloma enkrat v šolskem letu s pisnim izdelkom dijaka. Kratka seminarska naloga naj vsebuje primerjavo izvornika in prevoda celote (pesmi) ali odlomka (proza in drame) slovenskega literarnega besedila s poudarkom na doživljanju, razumevanju in vrednotenju sporočilnih in jezikovnoizraznih značilnosti.

7 ZNANJA, KI JIH MORAJO IMETI IZVAJALCI

Predmet slovenska književnost in prevodi lahko poučuje, kdor je končal program za pridobitev univerzitetne izobrazbe (bodisi enopredmetne bodisi dvopredmetne smeri) in je pridobil katerega izmed strokovnih naslovov:

- profesor slovenščine (in)
- diplomirani slovenist (Uradni list RS, št. 42 - 21. 7. 1995).